Zoraki Kahramanlar: Çalışan Anneler

Kadınlar hakkındaki duygu ve düşüncelerimi daha önce bazı **yazılarımda** ifade etmeye çalışmıştım. Kadınların hayatımızdaki yeri ve önemi kutsal kaynaklar başta olmak üzere, her platformda dile getirilen saf bir gerçekliktir. Kadınlığın **zirve noktası** ve insanlığın bekasını sağlayan durumda **anneliktir**. Bir eş ve anne olarak üstlendikleri sorumlulukların dışında, ayrıca yaşam şartları ve diğer nedenlerden dolayı çalışma hayatında da yer almaları, onları inanılmaz bir yük ve stresin altına sokuyor. Üstelik, çalışan annelerden beklentilerimiz çalışmayanlardan farksız olunca, kaçınılmaz şekilde **zoraki kahraman** rolüne giriyorlar.

Çalışan anneler, bir kadın olarak, hemcinslerinin iş hayatında yaşadıkları bütün zorlukları doğrudan paylaşıyorlar. Annelikten kaynaklanan **ek sorumlulukları** ise, iş ve duygu yüklerini arttırdığı gibi; yoğunlaşan baskı ve dayatmalara karşı daha fazla sabır gösterip, **ailelerinin hatırına** katlanmak zorunda oldukları **azapların** içine sokabiliyor. Annelik ve kadınlık görevlerinin yanına, sorunlu bir iş ortamının da eklenmesiyle kadınların bedenen ve ruhen güçlü ve hızlı bir ivme ile **yıprandıklarını** rahatlıkla görebiliriz. Bazı kadınlar, zorlu ev ve annelik görevleri nedeniyle, nispeten rahat olan iş yerlerinde resmen **dinlenircesine** çalışırlar. Bu kadınlar şanslı sayılabilen gruptadır. Büyük bir çoğunluğu ise, ağır iş mesailerinden sonra tıpkı erkekler gibi dinlenebilecek bir ortam ve zaman bulamadan, 2. ve 3. mesailerini yapan işçiler gibi **ev ve annelik** görevlerine devam ederler.

İş hayatı **ekonomi** ile doğrudan ilgili olduğu için, **özel sektörün** ekonomik çıkarlarını zedeleyecek şekilde, çalışan annelere yönelik etkili koruma ve **ayrıcalıklar** göstermesini beklemek safdillik olur. Anne ve kadın dostu uygulamalar yapan ve bazen diğer firmaların çok önüne geçebilen firmalarda dahi, bu uygulamalar bir nevi **sosyal sorumluluk** ve **marketing** faaliyeti gibi üretildiğinden, sembolik ve kota **limitleri** içinde kalıyor. Piyasaların temel yönetmeni ve kural koyucusu

olarak, **kamu gücünü** kullanan devletin ve devleti yöneten **Hükumetin** politik söylemleri ile pratik uygulamasının en kısa süre içinde örtüşmesi ve çalışan anneler özelinde hayata geçmesi sağlanmalıdır. Nüfus yapımızı korumak için her ailede en az **3 çocuk** hedefini fiilen gerçekleştirebilecek **güven** ve **imkan** ortamını hazırlama işi, büyük ölçüde devletimize düşüyor. Bu yazı ile bazı sorunlu noktalara dikkat çekerek, çözüme yönelik **katkıda** bulunmak istedim.

Yetersiz ücretler, kötü çalışma koşulları, nitelikli tatil yoksunluğu gibi genel sorunların dışında, çalışan anneler açısından iş yerleri ile ilgili **temel sıkıntıları** şöylece sıralayabiliriz:

Ev ve iş yerleri arasındaki mesafe ve ulaşım zorlukları,

Mesai saatleri ile okul saatleri arasındaki uyumsuzluk,

İş yerlerinde kreş olmaması, diğer kreşlerin uzak veya pahalı olması gibi sorunlar,

Mesai saatlerinin uzunluğu nedeniyle eş ve çocuklarına yeterince vakit ayıramamaları,

İş yerine yakın yerde **ikamet** etmek, esasen bütün çalışanlar için gerekli ve değerli bir kolaylık demektir. Söz konusu kadınlar ve çalışan anneler olunca, bu durum daha da kritik hale geliyor. Uzak yerde çalışan annelerin; erken kalkıp geç gelmesi gerektiği için, **ailesinin** günlük yaşantısından kopması, kendisine ve ailesine daha az vakit kalması, uzun yolculuklar nedeniyle daha çok **yıpranması**, gün içinde ailesi ile ilgili **acil** bir durum geliştiğinde hızlı şekilde yanlarına gidememesi gibi kronik sorunlara yol açıyor. İstanbul'un **Anadolu** yakasında oturup **Avrupa** yakasında çalıştığım dönemde, günlük ortalama 3 saatim **yolda** geçiyordu. Mesai sırasında ailemden birisinin **acil** ihtiyacı olduğunda, en erken 2-3 saatte ancak yanlarına gidebiliyordum. Bu durum bir baba olarak beni **yıpratıp** aileme karşı **faydasız** kaldığım duygularına neden oluyordu. Aynı şartlarda çalışan kadın iş arkadaşlarımızın **ıstırabını** da her zaman gözlemliyordum. **Önerilerim**: Başta kadınlar olmak üzere çalışanların **iş yerlerine yakın** oturabilmesi için **teşvik** ve kolaylıklar sağlanmalıdır. En azından aynı **ilçe** sınırları içinde ikamet edebilmeleri için; gerek **tayin** noktasında, gerekse **yeni ev** alımı gibi durumlarda teşvik edici kolaylıklar ve **vergi indirimi** gibi destekler verilmelidir.

Sabah saat **08:00**'de işe başlayan bir kadın çalışan, evinde kimsesi yok ise (artık hepten çekirdek aile yapısına döndüğümüz için, kentlerde geniş aileler yok denecek kadar azaldı) ilk öğretimde saat **08:50**'de dersi başlayan çocuğunu ne zaman ve nasıl **okula götürecek**? Servis tutsa bile servise **kim** teslim edecek? Daha da kötüsü, öğleden sonra saat **14:30**'da dersi biten çocuğunu **kim** alacak? Rica minnet **etüd** uygulaması yapan okullarda saat **16:00**'da biten etüd derslerinden sonra yine kim alacak çocukları? Mesai saat **17:00**'den önce bitmiyor çünkü. **Önerilerim**: Kadın çalışanların mesaileri ile okulların ders başlangıçları **ortak** şekilde dikkate alınarak düzenlenmelidir. Çocukların gelişim ve ihtiyaçları nedeniyle ders saatlerinin başlangıç ve bitişleri mesai saatlerine eşitlenemiyor ise çalışan annelerin ilk öğretim çağında çocukları olması halinde onlara **özel mesai** uygulaması yapılmalıdır. Devlet sadece **süt bebekleri** için günlük 1,5 saat izin vererek **sorumluluğunu** yerine getirmiş olamaz. Lise çağına kadar, çocuklu annelere özel **imtiyazlar** tanınması gerekir. Arada oluşan mesai kaybı, **bütün toplumun** karşılaması gereken bir **bedeldir**.

Çalışan kadınlar için, **çocuk** sahibi olmak katlanılamaz ölçüde zorlukların altına **gönüllü** girmek gibi, ağır bir duygudur. Bir yandan eşiyle birlikte **evlat** sahibi olmanın getireceği **mutluluk** ve tamamlanmış aile **özlemi** yaşanırken, diğer yandan hem çalışıp hemde çocuğun büyütülmesi sürecindeki **zorluklar** anne ve baba adaylarını **yıldırıp** bağırlarına taş bastırarak mecburi **ertelemeye** neden olmaktadır. Bu durumda; ya **ileri** yaşlarda çocuk sahibi olmayı ya da **1** veya en fazla **2** çocukla **yetinmeyi** mecbur görürler. **Doğum sonrası** memur veya işçi annelere verilen **ücretli izin** bir kaç aydan fazla değildir. İznin **bitmesi** ile ilk sıkıntılı karar verilir. Bebeği **büyütebilmek** için 1-2 yıllık **ücretsiz izin** alınır veya bebeği ücretli/ücretsiz **bakabilecek** birileri ayarlanarak işe başlanır. Bebeğini bırakıp işe giden **annelerin** her zaman bir kanadı kırık olur ve **aklı** bebeğinde kalır. Evde bakım aşaması bitince bu sefer kreş/çocuk yuvası **koşturmacası** yaşanır. Kreş **fiyatlarının** yüksekliği, çocuğu kreşe bırakıp **mesaiye** yetişmenin stresi, çocukların yaşadığı **travmalar** gibi etkenler bezginlik ve **mutsuzluk** kaynağıdır. **Önerilerim:** Okul öncesi yaşlarda çocukları olan kadın çalışanlar için, 0-6 yaş arası çocuklarını getirebilecekleri **kreşlerin** iş yerlerinin standart bir **birimi** olarak açılması gereklidir. Çocuklu anneler için kreş hazırlanması bir **lütuf** değil temel ihtiyaçları için **gerekli** bir durumdur. Çalışan kadınlara kendi iş yerlerindeki kreş hizmeti **ücretsiz** olmalıdır. Kreşin personel ve diğer giderleri çalıştığı **kurumun** döner sermayesi veya genel bütçesinden **karşılanmalıdır**. Özel kurumlarda kendi sermayelerinden karşılayarak **işletme gideri** şeklinde gösterebilmelidir. Çalışan annelerin günün belirli zamanlarında çocuklarını **ziyaret** edebilmelerine fırsat verilmelidir.

Kadınların **mesaileri** toplumun geleceği de dikkate alınarak özenle **hesaplanmalıdır**. **Mutsuz** kadınlar ve anneler; toplumun temel yapısı olan **aile** kurumunun temelden **sarsılmasına**, evliliklerin çabuk **yıkılmasına**, genç nüfusun **yetersiz** kalmasına ve var olan çocuklarında **sağlıksız** şartlarda **verimsiz** eğitimle büyüyüp toplumun **geri kalmasına** neden olacaktır. Kadınların ve özellikle çocuğu olan çalışan kadınların **tam gün mesai** yapmaları toplum kültürünün ve geleceğinin altına konulmuş dinamit gibi **tehlikelidir**. **Önerilerim:** Kadınlar çocuk sahibi olduktan sonra günlük **en fazla 6 saat** mesai yapmalıdır. Ayrıca evden çalışma ve **yarı zamanlı** çalışma halleri işlerin durumuna göre anneler için kolay uygulanabilir şekilde **teşvik** edilmelidir. Fazla mesaiye zorlayan kural ve yönetmelikler **kanun gücüyle** düzeltilmeli ve istismar edenler için kayda değer cezai **yaptırımlar** ön görülmelidir.

Bütün bu yorumlarımdan sonra denilebilir ki, **kadınlar** özellikle anne olanlar **hiç mi çalışmasın**? Bende diyorum ki; Kadınlar bizim rahatlıkla istismar edebileceğimiz **ucuz iş gücü** kaynağımız değildir. Toplumun temel yapı taşlarından ve en kıymetli **değerlerimizdendir**. Sağlıklı bir kadın ve anne ögesinin olmadığı toplumlar **bozulmaya** ve **dağılmaya** mahkumdur. Kadınların ve özellikle annelerin piyasada **kuralsız** ve kolayca **istihdam** edilmesi tıpkı likit para gibi **geçici** bir rahatlık ve **refah** etkisi yapabilir. Ancak kaynaklar **sınırsız** değildir. En değerli **varlıklarımızı** nakde çevirip, günü kurtarmak için **harcadığımızda** yerine koyamayacağımız **kayıplar** yaşayabiliriz. Kadınlara **özel hizmetler** veya kadınların yüksek değer katacağı **meşru işler** nedeniyle mutlaka kadın çalışanlara **ihtiyaç** duyuluyor ise bunun **bedeli** uygun şekilde **ödenmeli** ve toplumun geleceği açısından güçlü kurallar ile kadınlar ve anneler **koruma** altına alınmalıdır. **Kadın emeği** gibi değerli bir ürünü sağlamak isteyen kurum veya işletmeler **hakkını** vermeye de **razı**

olmalıdır.

TÜİK'in 7 Mart 2016 tarihli "**İstatistiklerle Kadın, 2015**" Haber Bülteni çok önemli **sorunlarımıza** işaret ediyor. **Okuma yazma** bilmeyen **kadın** nüfus oranı erkeklerden **5 kat fazla!** Kadınlar ortalama **24** yaşlarında evlenip, **35** yaşlarında boşanıyor. Kadınların **eğitim** oranı yükseldikçe **çalışma** oranı daha fazla artıyor ama her eğitim seviyesinde **kadın çalışanlar** erkeklerden **daha az** ücret alıyor. Yani açıkçası kadınlar halen **sömürülüyor**.

İdeal durum ile **fiili** durum arasında fersahlar boyu **mesafe** olduğunu görüyoruz. Öyleyse yapacak çok **işimiz** var. **Zoraki Kahramanlarımıza** sahip çıkmalı ve onlara layık oldukları değeri her açıdan göstermeliyiz. **Neden** bu kadar ilgiliyim? Bizim evde de harika bir **zoraki kahraman** var da ondan...

Kaynaklar:

Ana görsel: https://yaramasri.wordpress.com/2014/10/21/how-mumpreneurs-survive-working-from-home/
İç görsel: http://www.colouritbright.com/10-reasons-why-working-moms-are-super-heroes/
http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21519